

ТЕХНОЛОГИЯ FANI DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISH

*Toshkent shahar Yashnobod tumani
204-umumiy o'rta ta'lim maktabining
Texnologiya (o'g'il bolalar uchun) fan o'qituvchisi
Shodmanova Tozagul Abdamitovna*

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnologiya fani darslarini samarali tashkil etish haqida so'z boradi. Texnologiya darsida bajarilishi lozim bo'lgan samarali texnologiyalar ham keltirilgan.

Kalit so'zlar: Texnologiya, fan, o'quvchi, material, ta'lim, texnologik jarayon, ko'nikma.

Texnologiya fanini o'zlashtirgan umumiy o'rta ta'lim maktablari bitiruvchilari sanoat sohasining barcha tarmoqlarida xususiy injiniring, ilmiy tadqiqot va tajriba konstruktorlik bazalarining yanada rivojlanishi, boshqacha qilib aytganda yuqori qiymatli raqobatbardosh sanoat mahsulotlari ishlab chiqarilishida "drayver" rolini bajarishi zarur hisoblanadi.

Masalan, ishlab chiqarish jarayonlari yuqori darajada sanoatlashgan Buyuk Britaniya, Fransiya, Germaniya, AQSH, Izrail, Janubiy Koreya, Xitoy Xalq Respublikasi va boshqa rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida ham texnologiya fani umumiy o'rta ta'limning asosiy bo'g'ini hisoblanib, jahon mehnat bozoriga malakali mutaxassislar tayyorlashning muhim bosqichlari va tashkil etuvchilaridan biri deb qaraladi.

Texnologiya o'quv fani o'quvchilarda texnik ijodkorlikni, qobiliyatni, tafakkurni rivojlantirish, dars jarayonida tabiiy, metall va metallmas materiallarga zamonaviy texnika va texnologiyalar asosida ishlov berish usullarini o'rgatish, milliy xalq hunarmandchiligi asoslari, energiyani ishlab chiqarish va undan foydalanish, mexatronika – LEGO education "Oddiy mexanizmlar", ijtimoiy-iqtisodiy texnologiya asoslari, kasb-hunarga yo'llash bo'yicha o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini hayotda qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishni ko'zda tutadi. O'quv fanini o'qitish orqali o'quvchilarda texnik ijodkorlik qobiliyati, kreativ ko'nikmalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Texnologiya fanini o'qitishni yangi bosqichga ko'tarish O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida:

- kompozit materiallarni yangi texnologiyalar asosida ishlab chiqarish orqali mahsulot turlarini ko'paytirish, eksport va import hajmini oshirish;
- iqlim o'zgarishini inobatga olgan holda o'rta xo'jaliklar va agroklasterni rivojlantirish orqali yuqori texnologiyali qishloq xo'jaligini tashkil etish;
- brend mahsulotlar ishlab chiqarishga ixtisoslashgan to'qimachilik sanoati;

- qayta tiklanadigan energetika ulushi yuqori energetik konsorsium;
- yangi texnologiyalarga asoslangan eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish;
- yuqori texnologiyali polimer mahsulotlarini, kosmetika va dori-darmonlarni ishlab chiqarish va eksport qilish sohalarini rivojlantirish;
- tadbirkorlik va kasanachilikni yangi bosqichga olib chiqishga imkoniyat yaratish;
- texnologiya ta'limini modernizatsiyalash, ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlantirish orqali o'quvchilarda texnik-texnologik hamda texnologik jarayon davomida bajariladigan operatsiyalar yuzasidan olgan bilim, ko'nikma va malakalarini mustaqil amaliy faoliyatida qo'llash, kasb-hunar tanlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida ijtimoiy munosabatlarga kirisha olish, mehnat bozorida zarur bo'ladigan kompetensiyalarni shakllantirishga erishiladi. Bu esa o'z navbatida kadrlarni tayyorlash, mavjud kadrlar ta'minotini modernizatsiyalash va inson potensialidan samarali foydalanish uchun keng yo'l ochadi. Ma'lumki, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini "Ilm, ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili"da amalga oshirishga oid Davlat dasturi to'g'risida"gi 2020-yil 2-martdagi PF-5953-sonli, "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-sonli Farmonlari asosida "Texnologiya" fani majmuasi yaratildi. O'zbekistonda birinchi marta Texnologiya fani konsepsiyasi ishlab chiqildi. Bu konsepsiya asosida Texnologiya fanini o'qitishning yangi asosiy vazifalari belgilandi: - Texnologiya fanini o'qitishning zamonaviy shakl, usul va texnologiyalarini qo'llash; - o'quvchilarni an'anaviy va masofadan turib yangi bilimlarni egallash, doimiy ravishda o'z ustida ishlashi uchun tizim yaratish va uni yo'lga qo'yish; - ta'lim jarayonida tayanch va fanga oid kompetensiyalarni doimiy nazorat qilib turish, o'quvchilar qobiliyatiga qarab kasb tanlashga yo'llash ishlarini olib borish; - o'quvchilarning individual qobiliyatlari asosida hayotiy ko'nikmalar shakllantirilib, muvaffaqiyatli bo'lishga o'rgatish; - baholashning yangi tizimi joriy etilib, o'quvchilarning bilimi va amaliy ko'nikmalarini samarali formatlarda baholash. Texnologiya fanining yangi avlod majmuasini yaratilishi o'quvchilarning mustaqil bilim olishi hamda o'qituvchilarga metodik yordam ko'rsatishga mo'ljallangan. Bugungi ta'lim tizimi eski mazmundagi o'quv dasturlaridan voz kechib, innovatsion raqamli iqtisodiyot va axborotli jamiyat uchun kadrlar tayyorlash imkonini beradigan o'qitish tizimiga o'tmoqda. Shunga mos ravishda ta'lim berishda yondashuvlar ham o'zgarib, hayotimizga kirib kelayotgan zamonaviy texnika va texnologiyalar, internet va axborot texnologiyalari imkoniyati bilan o'qituvchilar oddiy bilim beruvchidan, o'qituvchi tashkilotchi va rahbar o'qituvchiga aylanmoqdalar. Ayrim o'qituvchilar uchun bunday o'zgarish oson bo'lmaydi. Bunday davrda raqobatbardoshlik, hamkorlik munosabatlarni o'rnatish olish qobiliyati zarur bo'lganligi sababli, o'quv dasturlari

mazmuni tanqidiy fikrlash, kommunikativlik, ijodiy yaratuvchanlik va hamkorlik ko‘nikmalarini, ya’ni kompetentsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan bo‘lishi lozim.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Umumiy o‘rta ta’limning Milliy o‘quv dasturi loyihasi. Toshkent: RTM, 2020.-60 b.
2. Tohirov O‘.O. va boshq. Texnologiya: umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik. – T.: “Sharq”, 2020.-240 b.
3. Tohirov O‘.O. va boshq. Texnologiya: umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 5-sinf darsligi bo‘yicha metodik qo‘llanma. – T.: “Sharq”, 2020.-176 b.